

- Katika somo letu lililopita, tuliingia katika kipindi cha katikati ya Dhiki Kuu katika mafundisho yetu.
 - Sura ya 11-14 ya Ufunuo inashughulikia matukio yanayotokea ndani na karibu na alama ya miaka 3.5 ya Dhiki Kuu
 - Kila sura inafichua kipande cha fumbo, kipengele tofauti cha matukio yanayoashiria wakati huu muhimu.
 - Na idadi ya sura zilizotolewa kuhusu katikati ya Dhiki inaonyesha wazi jinsi wakati huu utakavyokuwa muhimu
 - Mara ya mwisho tulipojifunza Sura ya 11, ambayo ilifunua kwamba wakati wa nusu ya kwanza ya Dhiki, watu wawili walikuwa wakitabiri katika Israeli.
 - Wanauhukumu ulimwengu kwa dhambi zao huku wakileta majanga makubwa yanayoakisi hukumu za nusu ya kwanza ya dhiki
 - Kwa njia hiyo, wanakuwa wasimulizi wa uharibifu unaotokea kwa sababu ya hukumu za muhuri na tarumbeta.
 - Na matokeo yake ulimwengu unakuja kuwadharau watu hawa, ili hatimaye watakapouawa, ulimwengu usherehekee
 - Mnyama hatimaye aliweza kuwashinda, lakini mnyama huyo alipataje uwezo wa kuwashinda watiwa mafuta wa Bwana?
 - Hatupati maelezo hayo katika Sura ya 11, lakini yanakuja
 - Wakati huo huo, sura iliisha kwa muhtasari wa mwisho ujao
 - Na hiyo itakuwa sifa inayojirudia ya sura za katikati ya dhiki
 - Matukio ya katikati ya dhiki ni tendo la mwisho la Mungu katika enzi hii, ambalo huanzisha matukio yanayoimaliza enzi hii.
- Sasa tunaelekea kwenye sura inayofuata ya katikati ya dhiki na pamoja nayo kipande kipa cha fumbo letu

Ufunuo 12:1 Na ishara kuu ilionekana mbinguni; mwanamke aliyevikwa jua, na mwezi ulikuwa chini ya miguu yake, na juu ya kichwa chake taji la nyota kumi na mbili.

Ufunuo 12:2 Naye alikuwa ana mimba, akilia, akiwa na uchungu na kuumwa katika kuzaa.

Ufunuo 12:3 Ikaonekana ishara nyingine mbinguni; na tazama, joka kubwa jekundu, lilikuwa na vichwa saba na pembe kumi, na juu ya vichwa vyake vilemba saba.

Ufunuo 12:4 Na mkia wake unakokota theluthi ya nyota za mbinguni, na kuziangusha katika nchi. Na lile joka likasimama mbele ya yule mwanamke aliye tayari kuzaa, ili azaapo, limle mtoto wake.

Ufunuo 12:5 Naye akazaa mtoto wa kiume, yeye atakayewachunga mataifa yote kwa fimbo ya chuma. Na mtoto wake akanyakuliwa hadi kwa Mungu, na kwa kiti chake cha enzi.

- Sura ya kumi na mbili inaanza na ishara mbili, na ishara hizi hufanya kazi pamoja kusimulia hadithi moja kuhusu katikati ya Dhiki
 - Ishara, kwa ufafanuzi, ni alama au mfano unaowakilisha kitu kilicho halisi katika ulimwengu wa kweli.
 - Ishara ni zana rahisi zinazotufundisha kitu kuhusu kitu kinachowakilisha
 - Kwa mfano, tunapoendesha gari kwenye barabara kuu na kukaribia viunga vya jiji tunaweza kuona ishara ya mipaka ya jiji
 - Bango hilo litaandikwa jina la jiji, kama ilivyo kwetu bango lingesema "San Antonio" na labda idadi ya watu
 - Kwa kile tunachojifunza kwenye bango, tunajua jiji liko karibu na tunaweza kutarajia ukubwa wake
 - Lakini bango hilo dogo si jiji halisi; ni dogo sana, bila shaka, wala halifanani na jiji hata kidogo.
 - Hatuwezi kuishi kwenye bango, hatuwezi kulifanya bango kuwa makazi yetu, n.k.
 - Kwa hiyo ingawa bango hilo lilituelekeza kwenye jiji na kutufundisha kitu kuhusu jiji hilo, lakini halikufanana na jiji hilo.
 - Hilo linaweza kuonekana wazi, lakini mara nyingi wanafunzi wa Biblia hufanya kosa la kuchanganya ishara ya kibiblia na uhalisia wa kimwili unaowakilishwa nayo.
 - Wanashindwa kutafsiri ishara katika umbo lake halisi, na tutakapofanya hivyo tutaelewa vibaya maana yake.
 - Hebu fikiria makosa ambayo tungefanya ikiwa tungenedhani kwamba ishara ya barabarani *ndiyo* mji halisi?
- Tunapofungua Sura ya 12, tunapewa ishara mbili, na tunajua ni ishara kwa sababu Yohana anatuambia hivyo.
 - Kwa hiyo, ni lazima tutafsiri ishara hizi kuwa kitu halisi, na tunachochagua lazima kiendane na taarifa yote tuliyo nayo katika sura hii na katika Biblia.
 - Ishara ya kwanza ni mwanamke mwenye mtoto, lakini kwa kuwa hiyo ndiyo ishara, tunajua tafsiri si mwanamke halisi au mtoto halisi.
 - Mwanamke anawakilisha kitu kingine kama ilivyo kwa mtoto
 - Tunapaswa kuendelea kusoma ili kuelewa maana ya ishara hizi
 - Katika mstari wa 5 tunaambiwa kwamba mtoto ni mwana ambaye atawatawala mataifa yote kwa fimbo ya chuma.
 - Marejeleo ya kutawala kwa fimbo ya chuma yanatoka katika Zaburi 2

[Zaburi 2:7](#) Nitaihubiri amri; BWANA aliniambia, Wewe ni mwanangu, Mimi leo nimekuzaa.

[Zaburi 2:8](#) Uniombe, nami nitakupa mataifa kuwa urithi wako, Na miisho ya dunia kuwa milki yako.

[Zaburi 2:9](#) Utawaponda kwa fimbo ya chuma, Na kuwavunja kama chombo cha

mfinyanzi.

- Kwa hiyo mtoto anawakilisha Masihi, na bila shaka Yesu alikuja ulimwenguni kama mtoto aliyezaliwa na mwanamke.
 - Lakini angalia ishara hii inaisha na mtoto kunyakuliwa Mbinguni kwenye kiti Chake cha enzi
 - Kwa hiyo mtoto huyo hamwakilishi mtoto Yesu... Yesu haketi kwenye kiti cha enzi na kutawala dunia akiwa mtoto
- Inamrejelea Yesu Masihi aliyekusudiwa kutawala kama Mfalme juu ya mataifa yote na kuketi kwenye kiti chake cha enzi Mbinguni akingojea Ufalme
 - Tofauti hiyo ni muhimu kwa sababu inatuzuia kutoa tafsiri isiyo sahihi tunapomfikia mwanamke.
 - Kwa sababu tukisahau kutafsiri ishara kuwa uhalisia, tafsiri yetu itakuwa rahisi sana (mtoto = mtoto Yesu)
 - Na tukifanya hivyo, basi mwanamke huyo atatafsiriwa kama Mariamu, mama wa Yesu duniani.
- Lakini mwanamke ni ishara, na hivyo hawakilishi mwanamke halisi, achilia mbali Mariamu
 - Kwa hiyo mwanamke anawakilisha nini? Muktadha unatupa jibu letu
 - Tazama mwanamke amevikwa jua, mwezi chini ya miguu yake na ana taji ya nyota kumi na mbili kichwani mwake.
 - Kwa sababu dini ya Kikatoliki imemfanya Maria kuwa mungu, kwa kawaida humwonyesha Maria kulingana na maelezo haya.
 - Kwa mara nyingine tena, hiyo ni kuichukulia ishara kama ukweli ambao ni tafsiri potofu ya maandishi.
 - Badala yake, tunafuata sheria zetu za ufafanuzi ili kubaini maana ya mwanamke mwenye jua, mwezi na nyota.
 - Kwanza, tunaangalia muktadha wa karibu...lakini hatupati chochote
 - Pili, tunaangalia sehemu iliyobaki ya Ufunuo...lakini hakuna kingine chochote katika kitabu hiki
 - Kwa hiyo tunaenda kwenye sehemu iliyobaki ya Biblia tukitafuta ishara hiyo, na tunapata jibu letu katika Mwanzo

[Mwanzo 37:5](#) Yusufu akaota ndoto, akawapa ndugu zake habari, nao wakazidi kumchukia;

[Mwa. 37:6](#) akawaambia, Tafadhalini, sikieni ndoto hii niliyoiota.

[Mwa. 37:7](#) Tazama, sisi tulikuwa tukifunga miganda shambani, kumbe! Mganda wangu ukaondoka ukasimama, na tazama, miganda yenu ikazunguka ikainama mbele ya mganda wangu.

[Mwanzo 37:8](#) Ndugu zake wakamwambia, Je! Kweli wewe utatumiliki sisi? Nawe

utatutawala sisi? Wakazidi kumchukia kwa ajili ya ndoto yake, na kwa maneno yake.

[Mwanzo 37:9](#) Akaota tena ndoto nyingine, akawaambia ndugu zake, akasema, Angalieni, nimeota ndoto nyingine; na tazama, jua na mwezi na nyota kumi na moja zikaniinamia.

[Mwanzo 37:10](#) Akawaambia baba yake na ndugu zake; baba yake akamkemea akamwambia, Ni ndoto gani hii uliyoiota? Je! Mimi na mama yako na ndugu zako tutakuja tukusujudie mpaka chini?

- Yusufu alikuwa mmoja wa watu wawili katika Biblia waliopokea ufunuo kutoka kwa Mungu kupitia ndoto
 - Ndoto za Yusufu ziliwasilishwa kupitia alama na alama hizo zilizielezwa kila mara katika muktadha uleule wa ndoto.
 - Katika hali hii, ndoto ilikuja katika sehemu mbili, na nimetoa sehemu hizo mbili ili tuweze kuona maana yake kwa uwazi zaidi.
 - Katika sehemu ya kwanza ya ndoto, Yusufu na ndugu zake wanawakilishwa kama miganda ya ngano
 - Sehemu hii ya kwanza ya ndoto inaweka maana kuu ya ndoto
 - Familia ya Yusufu ingemsujudia katika siku zijazo
 - Tunajua hili lilitimizwa Yusufu alipoenda Misri
 - Lakini familia yake iliposikia unabii huu, ndugu zake Yusufu waliitikia kwa hasira pendekezo la kwamba wangemtumikia Yusufu.
 - Sehemu ya pili ya ndoto inarudia wazo hili kuu lakini inaongeza maelezo zaidi
 - Katika sehemu ya pili ya ndoto, alama hubadilika kutoka ngano hadi vitu vya mbinguni
 - Yusufu anaona jua, mwezi na nyota zikimwinamia, na anashiriki hilo na familia yake
 - Anaposimulia ndoto yake kwa familia yake, baba yake Yusufu, Yakobo, anaitikia kwa hasira kwa sababu yeye pia anaelewa maana yake
- Jibu la Yakobo linatupa tafsiri sahihi ya alama
 - Yakobo anasema jua, mwezi na nyota kumi na moja zinawakilisha Yakobo, mkewe Raheli, na wana kumi na mmoja wa Israeli (bila kuhesabu Yusufu)
 - Kwa hiyo sasa tuna tafsiri ya Biblia ya maana ya maono ya jua, mwezi na nyota
 - Inawakilisha familia ya Israeli (Yakobo), au tunaweza kusema watu wa Israeli
 - Kwa kuthibitisha hitimisho hilo, tunaona pia Maandiko yakiwakilisha taifa la Israeli kama mwanamke

[Yer. 3:8](#) Nami nikaona, wakati nilipokuwa nimemwacha Israeli mwenye kuasi, nikampa hati ya talaka kwa sababu hiyo ya kuzini, dada yake, Yuda mwenye

hiana, hakufanya hofu; bali yeye naye akaenda akafanya mambo ya ukahaba.

- Kwa hiyo tafsiri yetu inafaa kikamilifu...
 - Mwanamke mwenye jua, mwezi na nyota anawakilisha taifa la Israeli, makabila kumi na mawili yaliyotokana na Yakobo
- Zaidi ya hayo, tafsiri hiyo inaendana na muunganiko wa mwanamke anayejifungua mtoto.
 - Israeli kama taifa ilimzaa Masihi, kama ishara ya mwanamke kujifungua mtoto
 - Yesu alikuwa Myahudi, alizaliwa kutoka katika familia ya Yakobo
 - Kwa hiyo ishara ya kwanza ya mwanamke kujifungua ni Israeli kumleta Masihi duniani.
- Kisha, tunageukia ishara ya tatu ya joka na ishara hii pia ni changamano
 - Kwa kufuata sheria zetu za tafsiri, tunapata jibu letu kwa urahisi wakati huu kwa sababu tafsiri imetolewa katika mst.9.
 - Joka ni nyoka wa kale - Shetani - kwa hiyo utambulisho wa joka uko wazi
 - Zaidi ya hayo, joka ana "mkia" unaovuta theluthi moja ya nyota kutoka mbinguni na kushuka duniani
 - Kwa kuwa tunajua joka si joka halisi, basi mkia si halisi pia na nyota pia si halisi.
 - Kwa hiyo nyota zinawakilisha nini zinapotumika kwa mfano? Kwa kawaida huwakilisha malaika na maandiko baadaye huthibitisha hilo.
 - Kumbuka tayari tumejifunza kwamba nyota zinazoanguka ni ishara za malaika waasi/ pepo (au walioanguka), kama tulivyoona katika sura zilizopita.
 - Na tunajua kwamba Shetani ndiye kiongozi wa ulimwengu wa malaika walioanguka ambao walianguka kutoka Mbinguni pamoja naye.
 - Na tena katika mstari wa 9 tunapata tafsiri tuliyopewa kwamba nyota hizi ni malaika walioanguka waliomfuata Shetani katika uasi wake.
 - Kwa hiyo, kimantiki mkia unawakilisha ushawishi wa Shetani unaoharibu ambao "uliwakokota" malaika kutoka mbinguni
 - Mfano unaelezea anguko la Shetani na uasi wa theluthi moja ya ulimwengu wa malaika waliomfuata
 - Na ishara hiyo inapounganishwa na ishara ya awali, tunaona sura hiyo inasimulia hadithi kuhusu upinzani wa Shetani kwa Yesu
 - Joka lilikuwa likimngojea Masihi likusudia kummeza "mtoto" huyo alipotokea, lakini Shetani hakufanikiwa.
 - Yesu alishinda msalabani na akachukuliwa hadi kwenye kiti chake cha enzi
 - Lakini Shetani anajua huo sio mwisho wa hadithi...kwa hiyo anaendelea kupigana dhidi ya Masihi akitumaini kwamba mwishowe anaweza kupata njia ya kushinda
 - Lakini kwa kuwa Yesu ameondoka duniani kwa muda, Shetani hana chaguo ila kuelekeza mashambulizi Yake kwingineko

- Na alama katika sura hii zinaelezea jinsi Shetani alivyobadilisha mbinu zake tangu kuondoka kwa Yesu
- Na haswa zaidi, sura hii inaelezea jinsi mashambulizi ya adui yatakavyobadilika katikati ya Dhiki
- Kisha, tunashughulikia sehemu ngumu zaidi ya ishara ya pili: vichwa saba vya joka, vilemba saba (au taji) na pembe kumi
 - Kama wanafunzi wazuri wa Biblia, tunapaswa kutambua alama hizi mara moja
 - Zinapaswa kuwa za kawaida kwetu (kujulikana) kutokana na somo letu la awali la Danieli 7.
 - Katika sura hiyo, Danieli aliona ndoto ya wanyama wanne wa ajabu, na mnyama wa mwisho, wa kutisha alikuwa na sifa zinazofanana.

[Dan. 7:7](#) Baadaye nikaona katika njozi ya usiku, na tazama, mnyama wa nne, mwenye kutisha, mwenye nguvu, mwenye uwezo mwingi, naye alikuwa na meno ya chuma, makubwa sana; alikula na kuvunja vipande vipande, na kuyakanyaga mabaki kwa miguu yake; na umbo lake lilikuwa mbali kabisa na wale wa kwanza, naye alikuwa na pembe kumi.

[Dan. 7:8](#) Nikaziangalia sana pembe zake, na tazama, pembe nyingine ikazuka kati yao, nayo ilikuwa ndogo, ambayo mbele yake pembe tatu katika zile za kwanza zikang'olewa kabisa; na tazama, katika pembe hiyo mlikuwa na macho kama macho ya mwanadamu, na kinywa kilichokuwa kikinena maneno makuu.

[Dan. 7:23](#) Akanena hivi, Huyo mnyama wa nne atakuwa ni ufalme wa nne juu ya dunia, utakaokuwa mbali na falme zile zote, nao utaangamiza dunia yote, na kuikanyaga, na kuivunja vipande vipande.

[Dan. 7:24](#) Na habari za zile pembe kumi, katika ufalme huo wataondoka wafalme kumi; na mwingine ataondoka baada ya hao; naye atakuwa mbali na hao wa kwanza; naye atawashusha wafalme watatu..

[Dan. 7:25](#) Naye atanena maneno kinyume chake Aliye Juu, naye atawadhoofisha watakatifu wake Aliye Juu; naye ataazimu kubadili majira na sheria; nao watatiwa mikononi mwake kwa nyakati tatu na nusu

- Kifungu hiki ni mapitio kwetu, kwani tulijifunza Danieli 7 mapema katika kozi hii
 - Mnyama wa nne katika Danieli 7 anawakilisha ufalme wa mwisho wa Mataifa unaotawala ulimwengu katika enzi hii
 - Ufalme wa nne ulianza na Milki ya Kirumi na ukabadilika na kuwa Muungano wa Kibeberu-Kidemokrasia wa ulimwengu wetu wa leo.
- Hatimaye mwishoni mwa enzi hii, Ufalme wa Nne utachukua umbo la muundo wa wafalme kumi unaotawala sayari nzima.
 - Wafalme hawa kumi wanawakilishwa kama vidole vya miguu kwenye sanamu katika Danieli 2

- Na wanawakilishwa kama pembe kumi juu ya mnyama katika Danieli 7
- Kisha baadaye, Danieli 7 inatuambia kwamba pembe kumi zitapunguzwa hadi saba kwa sababu mtawala wa kumi na moja atatokea kuwashinda watatu kati ya kumi.
 - Mapinduzi haya yanasababisha kiongozi wa kumi na moja kuwa mamlaka kamili kwa kipindi cha wakati, nyakati na nusu wakati (miaka 3½)
 - Msemu huo, kama unavyokumbuka, unamaanisha miaka 3.5, na ni ishara dhahiri kwamba tuko katikati ya wakati wa Dhiki
 - Na pia ni ufunguo wa kuunganisha Ufunuo 12 na Danieli 7
- Kulingana na Danieli 7, dunia inatawaliwa na wafalme kumi kwa nusu ya kwanza ya Dhiki lakini katika kipindi cha miaka 3.5, mfalme wa kumi na moja anachukua nafasi
 - Kisha mfalme huyo wa kumi na moja anaendelea kutawala ulimwengu wote kwa miaka mitatu na nusu ya mwisho ya enzi
 - Tutapata maelezo zaidi kuhusu matukio haya katika Sura ya 13 ya Ufunuo
- Kwa hiyo kwa sasa turudi kwenye Ufunuo 12 na tutumie kile tulichojifunza katika kutafsiri maana ya sifa za joka
 - Joka ana pembe kumi, na kutoka Danieli 7 tunajua pembe hizo zinawakilisha wafalme kumi watakaotawala ulimwengu wakati dhiki inapoanza.
 - Lakini Danieli 7 pia inatuambia kwamba kufikia wakati wa katikati ya dhiki, tuna wafalme saba pekee wanaotawala ulimwengu (pamoja na mpinga Kristo)
 - Hivyo, hiyo ina maana kwamba tuna wafalme saba wanaotawala kile ambacho wafalme kumi walitawala hapo awali... wafalme *saba* juu ya falme *kumi*
 - Tukimtazama joka tena, tunaona ishara hiyo ikiwa dhahiri: vichwa saba vyenye vilemba (au taji) na pembe kumi
 - Katikati ya Dhiki, watawala watatu wameondoka na kuacha saba lakini falme kumi zimebaki
 - Kwa hiyo wale saba sasa wanagawanya majukumu ya kutawala falme kumi
 - Na kwa kuwa sifa hizi zote zipo kwenye joka na tunajua joka ni Shetani, maana yake ni wazi.
 - Viongozi hao saba ni vibaraka chini ya udhibiti wa Shetani, hao ndio vichwa *vyake*
 - Na falme kumi zinazotawaliwa na watu hawa ni za Shetani... hizo ni pembe *zake*
 - Kwa hiyo, Shetani anatawala wafalme na falme, ikimaanisha kuwa Shetani ndiye mungu wa ulimwengu huu.

[2Wakorintho 4:3](#) Lakini ikiwa Injili yetu imesitirika, imesitirika kwa hao wanaopotea;

[2Wakorintho 4:4](#) ambao ndani yao mungu wa dunia hii amepofusha fikira zao wasioamini, wasiione nuru ya Injili ya utukufu wake Kristo aliye sura yake Mungu.

- Sasa tunaweza kuunganisha alama ili kusimulia hadithi ambayo Yohana alirekodi
 - Mwanamke, Israeli, aliumbwa ili kumzaa Masihi ambaye angemshinda Joka, Shetani, anayetawala ulimwengu ulioanguka.
 - Joka, katika vita vyake vya muda mrefu na Mungu, alijua adui yake angekuja siku moja
 - Kwa hiyo tangu mwanzo, joka limetarajia kuwasili kwa Masihi na likajaribu kusimamisha mpango huo.
 - Tunajua kwamba Mungu alianza kutangaza mpango wa kuja kwa Masihi kwa Shetani hapo alipokuwa katika Bustani ya Edeni.

Mwa. 3:15 nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na uzao wake; huo utakuponda kichwa, na wewe utamponda kisigino.

- Shetani hana ujuzi wote kwa hiyo hakuweza kujua mapema Masihi angekuwa nani, kwa hiyo ameshambulia katika sehemu nyingi
- Mwanzoni, Shetani alimpotosha Kaini na kumtumia Kaini kumuua Habili
 - Kusudi lilikuwa ni kuiharibu mbegu ambayo Mungu angemleta Masihi kupitia kwayo
 - Kaini akiwa muuaji na Habili akiwa amekufa, ilionekana mpango wa Mungu ulikuwa umesimamishwa...na kisha akaja Sethi
 - Baadaye Shetani aliyatuma mapepo yake kujamiiana na wanawake wakati wa Nuhu
 - Alitumaini kupotosha ubinadamu na kuzuia kuzaliwa kwa Masihi, lakini Bwana alifuta upotovu huo kwa gharika
- Hadithi ya Biblia ni hadithi ya Mungu akifanya kazi ili kutimiza ahadi Zake za Masihi huku adui akijitahidi kupinga mpango huo.
 - Kwa hiyo njiani, Shetani ameshambulia kila kitu na kila mtu anayeonekana kwake kuwa muhimu kwa mpango wa Mungu
 - Na mara tu Mungu alipomwita Ibrahim kutoka Uru, adui alikuwa na lengo la hasira na mashambulizi yake.
- Mara tu ilipobainika wazi kwamba Bwana alikusudia kumleta Masihi kupitia watu wake Israeli, tayari wakawa adui namba moja wa Shetani.
 - Wayahudi wamekuwa watu wanaoteswa zaidi duniani kwa muda mrefu na bado wanaendelea kuteswa hadi leo.
 - Kwa sababu adui anaelewa jinsi Israeli ilivyo muhimu katika mpango wa Mungu wa kumleta Masihi ambaye angemwangamiza Shetani
 - Shetani alijaribu kuwapotosha Israeli mara kwa mara, akianzisha ibada ya sanamu na kila aina ya uovu kwa watu wa Mungu.
 - Masihi alipozaliwa, Shetani alitumia Herode kuwaua wavulana wote wachanga huko Bethlehemu akitumaini kumzuia mtoto huyo.
 - Baadaye, Shetani alitumia Yuda kumwua Yesu, jambo ambalo Shetani alitumaini lingesababisha kushindwa kwa Mungu

- Badala yake, lilimhakikishia hatima yake mwenyewe, lakini vita vinaendelea
- Kwa hiyo mstari wa 1-5 ni historia inayotukumbusha juhudi za zamani za Shetani za kuzuia kuja kwa Masihi kama ilivyoahidiwa katika [Mwanzo 3:15](#).
 - Joka lilimshambulia mwanamke si kwa wakati mmoja (kama wakati wa mauaji ya watoto ya Herode) bali kwa vizazi vyote.
 - Mashambulizi ya Shetani yalishindwa kila wakati, kwa sababu mungu wa ulimwengu huu hana uwezo wa kumshinda Mungu wa kweli.
- Masihi alikuja kama alivyoahidiwa, akakamilisha utume wake duniani, kisha akachukuliwa juu kwenye kiti chake cha enzi pamoja na Baba.
 - Na katika siku zijazo atatawala mataifa kwa fimbo ya chuma
 - Kisha hadithi inaendelea...

[Ufunuo 12:6](#) Yule mwanamke akakimbilia nyikani, ambapo ana mahali palipotengenezwa na Mungu, ili wamlishe huko muda wa siku elfu moja mia mbili na sitini.

- Tunajua mwanamke huyo ni Israeli, kwa hiyo Israeli kama taifa inakimbilia jangwani mahali palipoandaliwa kwa ajili yake kwa miaka 3½.
 - Hapa tuna marejeleo yetu ya miaka 3.5, ambayo ni uthibitisho kwamba sura hii inaelezea jambo linalotokea katikati ya Dhiki Kuu
 - Katikati ya Dhiki, taifa la Israeli litapewa hifadhi na chakula kwa nusu ya pili ya Dhiki
 - Hatujui hali mahususi bado, lakini hilo linafuata

[Ufunuo 12:7](#) Kulikuwa na vita mbinguni; Mikaeli na malaika wake wakapigana na lile joka, lile joka nalo likapigana nao pamoja na malaika wake;
[Ufunuo 12:8](#) lakini hawakushinda, wala mahali pao hapakuonekana tena mbinguni.

[Ufunuo 12:9](#) Lile joka kuu likatupwa, yule nyoka wa zamani, aitwaye Ibilisi na Shetani, audanganyaye ulimwengu wote; akatupwa hata nchi, na malaika wake wakatupwa pamoja naye.

[Ufunuo 12:10](#) Nikasikia sauti kuu mbinguni, ikisema, Sasa kumekuwa wokovu, na nguvu, na ufalme wa Mungu wetu, na mamlaka ya Kristo wake; kwa maana ametupwa chini mshitaki wa ndugu zetu, yeye awashitakiye mbele za Mungu wetu, mchana na usiku.

[Ufunuo 12:11](#) Nao wakamshinda kwa damu ya Mwana-kondoo, na kwa neno la ushuhuda wao; ambao hawakupenda maisha yao hata kufa.

[Ufu. 12:12](#) Kwa hiyo shangilieni, enyi mbingu, nanyi mkaao humo. Ole wa nchi na bahari! Kwa maana yule Ibilisi ameshuka kwenu akiwa na ghadhabu nyingi, akijua ya kuwa ana wakati mchache tu.

- Yohana anaelezea vita kubwa Mbinguni ambapo Mikaeli, malaika mkuu, anapigana vita na joka na mapepo yake
 - Vita hivi vitasababisha Shetani kutupwa chini duniani, jambo ambalo linasikika kama maelezo ya kuanguka kwa Shetani wakati wa uasi wake.
 - Tunajua tukio hilo lilitokea zamani sana, wakati wa Bustani ya Edeni na Adamu na Mwanamke
 - Hata hivyo vita hivi vinatokea katika kipindi cha miaka 3.5 cha Dhiki, kulingana na marejeleo yetu ya wakati katika mstari wa 6.
 - Kwa hiyo hii ni vita tofauti...sio anguko la awali la Shetani bali ni kitu ambacho hakijatokea na hakitokea hadi katikati ya Dhiki
 - Kama sehemu iliyobaki ya kifungu inavyoelezea, huu ndio wakati Shetani na ulimwengu wa pepo wanapoteza njia ya kuingia kwenye chumba cha kiti cha enzi cha Mungu
 - Tangu anguko la awali la Shetani, yeye na mapepo yake wamedumisha ufikiaji wa Mungu na ulimwengu wa mbinguni angalau kwa namna fulani.
 - Angalia katika mstari wa 10 Yohana anasema kwamba Shetani ndiye mshtaki wa ndugu anayetushtaki kwa dhambi zetu mbele za Mungu mchana na usiku.
 - Maandiko mengine yanathibitisha kwamba Shetani ana njia ya kumfikia Bwana

Ayubu 1:6 Ilikuwa, siku moja ambayo hao wana wa Mungu walikwenda kujihudhurisha mbele za BWANA, Shetani naye akaenda kati yao.

Ayubu 1:7 BWANA akamwuliza Shetani, Umetoka wapi wewe? Ndipo Shetani akamjibu BWANA, na kusema, Natoka katika kuzungukazunguka duniani, na katika kutembea huku na huku humo.

- Kwa hiyo fikiria kila wakati unapotenda dhambi, unampa Shetani kitu cha kutangaza mbele za Mungu, ambaye lazima atetee (alinde) uteuzi wake wa neema.
- Lakini katikati ya Dhiki, yote hayo hubadilika, na kwa mara ya kwanza katika historia, adui huzuiwa milele kutoka Mbinguni
 - Wakati huo, malaika Mikaeli na malaika wengine wanapigana vita dhidi ya Shetani na malaika zake
 - Maana yake ni kwamba Mikaeli anaanzisha vita akichagua wakati unaofaa mpango wa Mungu.
 - Na vita vinapotokea, walio wema hushinda na Shetani na mapepo yake hufukuzwa kutoka Mbinguni na kushushwa duniani.
 - Hadi sasa katika historia, utawala wa Shetani umekuwa duniani, lakini tangu apate nafasi ya kuingia Mbinguni, hajahisi kushindwa.
 - Angeweza kuzurura huku na huko kutoka duniani hadi Mbinguni kama Ayubu 1 ilivyotufundisha
 - Na hilo lilimruhusu Shetani kubaki akijidanganya kuhusu nafasi zake za kufanikiwa katika vita yake dhidi ya Mungu.

- Huenda alipoteza nafasi yake ya pekee kama kerubi anayefunika, lakini bado alikuwa huru kuingia kwenye chumba cha kiti cha enzi.
- Lakini katika mstari wa 10 Yohana anasikia tamko kutoka mbinguni kwamba ufalme wa Kristo sasa uko tayari kuonekana kwa sababu utawala wa Shetani unaisha.
 - Tamko hilo, pamoja na kufukuzwa kwa Shetani kutoka Mbinguni, linamweka Shetani macho kwamba mwisho ambao amekuwa akiuogopa umefika.
 - Na Mbingu zitasherehekea maangamizi yake yanayokuja na kuwasili kwa ufalme wa Bwana duniani.
- Mbingu itafurahi kumwondoa, na kumbuka, tutakuwa Mbinguni wakati huu pia, kwa hiyo tutashiriki furaha hiyo.
 - Tutakuwa tumeshuhudia uwepo wake katika chumba cha enzi na tutamtazama akifanya kazi akiwashtaki ndugu
 - Tutakuwa tunashangilia pia tutakapomwona Mikaeli akimtoa Shetani Mbinguni
- Tunaweza kujiuliza kwa nini Mungu hakufanya hivi muda mrefu uliopita? Kwa nini Mungu amekuwa mvumilivu sana (na anaendelea kuwa mvumilivu hata sasa) akimruhusu Shetani kupata nafasi hii?
 - Kwa neno moja, ni neema kwa ulimwengu kwa sababu kuondoa ufikiaji wa Shetani mapema kungeleta mwitikio au jibu la Shetani mapema.
 - Angalia aya 11–12: kutupwa kwa Shetani kutoka Mbingu kumfanya atambue kuwa muda wake unakaribia kumalizika.
 - Shetani anaelewa kuwa wakati Mungu anapomfunga mlango wa Mbingu, mwisho wa utawala wake duniani unakaribia.
 - Na hilo humfanya Shetani ajibu kama mnyama aliyefungwa pembeni anayepigania maisha yake
 - Hasira na hofu ya Shetani inamsukuma kumshambulia mtu yeyote ambaye yuko sawa na Mungu
 - Na sasa kwa kuwa Shetani amefungiwa duniani, amewekewa kikomo cha kuonyesha hasira yake katika ulimwengu huu pekee - kwa hiyo Mbingu zinatangaza ole Duniani
 - Dunia itapata mateso makubwa kwa kuwa Shetani mwenye hasira amefungwa humo, na hasa maadui wa Shetani watapata mateso makubwa
 - Kama Bwana angemtuma Shetani kutoka Mbinguni mapema, basi Mbingu ingekuwa bora zaidi, lakini dunia ingekuwa mbaya zaidi.
 - Watakatifu wamevumilia mashambulizi ya Shetani kila wakati
 - Lakini kama Shetani angepoteza njia ya kuingia Mbinguni mapema, mashambulizi hayo yangekuwa mabaya zaidi.
 - Kwa nini basi Mungu anachukua hatua hii sasa? Kwa nini kuitia dunia chini ya ghadhabu ya Shetani kwa miaka 3.5?
 - Kwa sababu Bwana anataka Shetani achukue jukumu muhimu katika matukio yanayomaliza Dhiki
 - Na ili kumfanya Shetani afanye sehemu yake kama ilivyopangwa, Bwana lazima

amfunge Shetani duniani.

- Kwa hiyo Mungu anasubiri kumzuia Shetani kuingia Mbinguni hadi katikati ya Dhiki kwa sababu anajua kwamba kuchukua hatua hiyo kutaleta mateso makubwa duniani.
 - Athari ya kufukuzwa kwa Shetani itakuwa ni kumfanya Shetani awe na hasira kali na mashambulizi makali dhidi ya wale walio na msimamo thabiti na Mungu.
 - Ni wazi kwamba hasira hiyo itakuja dhidi ya wale wanaomwamini Yesu, na kusababisha mateso mengi ya watakatifu kuuawa kishahidi.
 - Lakini si waumini tu watakaouawa kwa ajili ya imani, bali pia Wayahudi wale wanaobaki waaminifu kwa Mungu wa Israeli
 - Na hasa, adui anatoa hasira yake dhidi ya Israeli, na ndiyo maana sura hiyo ilianza na ishara ya mwanamke na joka
 - Adui amekuwa akipinga Israeli kila wakati kwa sababu Israeli ina jukumu muhimu katika mpango wa Mungu kwa Masihi
 - Na sasa katikati ya Dhiki, hasira ya adui dhidi ya Israeli inafikia kilele kipya
 - Ndiyo maana Bwana anatoa mpango kwa Israeli ili kuhakikisha kwamba taifa hilo haliangamizwi na mashambulizi ya adui.
 - Kama tulivyoona katika mstari wa 6, "mwanamke" anakimbilia jangwani ili kuepuka ghadhabu ya joka kwa siku 1,260
 - Hivyo basi, ni aina gani ya usalama ambayo Israeli inaufurahia katika nusu ya pili ya Majanga?

Ufunuo 12:13 Na joka lile lilipoona ya kuwa limetupwa katika nchi, lilimfuatia mwanamke yule aliyemzaa mtoto wa kiume.

Ufunuo 12:14 Mwanamke yule akapewa mabawa mawili ya tai yule mkubwa, ili aruke, aende zake nyikani hadi mahali pake, hapo alishwapo kwa nyakati tatu na nusu, mbali na nyoka huyo.

Ufunuo 12:15 Nyoka akatoa katika kinywa chake, nyuma ya huyo mwanamke, maji kama mto, ili achukuliwe na mto ule.

Ufunuo 12:16 Nchi ikamsaidia mwanamke; nchi ikafunua kinywa chake, ikaumeza mto ule alioutoa yule joka katika kinywa chake.

- Baada ya Shetani kufukuzwa kutoka Mbinguni, anawafuata Israeli - kwa sababu anafuata kila mtu anayemwona kama adui wake.
 - Kama tulivyoona hapo awali, hili si jambo jipya, kwani katika historia yote Shetani amewalenga Wayahudi
 - Lakini katikati ya Dhiki, adui anakuja dhidi ya Israeli kwa njia kali na kwa mkazo maalum
 - Na kwamba mateso yana uwezo wa kuwakomesha waaminio ndani ya Israeli
 - Ikiwa hilo lingetokea, basi mabaki ya Israeli yangeangamizwa, jambo ambalo lingekuwa kinyume na ahadi za Mungu.

- Na kama tutakavyojifunza baadaye, hatima ya Wayahudi ina uhusiano wa kipekee na hatima ya adui wakati wa Dhiki Kuu.
 - Kuwaangamiza Wayahudi ndio tumaini pekee la Shetani la kujiokoa
 - Na tutazingatia uhusiano huu muhimu baadaye katika somo
- Wakati huo huo, mst. 14 hutumia alama mpya kuelezea jinsi Bwana anavyowalinda watu wake wakati wa nusu ya mwisho ya Dhiki
 - Mwanamke anapokea mabawa ya tai ili aweze kuruka hadi nyikani ili alindwe kwa miaka 3½
 - Hata kama amelindwa, anabaki mbele ya nyoka, tunaambiwa katika mstari wa 14.
- Kukimbilia ulinzi kulikuwa mwitikio wa mashambulizi ya adui dhidi ya Israeli, na kukimbia huko kunawezeshwa na "tai"
 - Kwa kuwa mwanamke ni ishara, tunaolewa tai pia kuwa ishara, na ni wazi, taifa halikuwa limempanda tai.
 - Zaidi ya hayo, maandishi yanasemaje?, ni tai "mkubwa", kwa hiyo ni wazi kwamba kuna tai fulani ambaye msomaji anapaswa kumkumbuka
- Hivyo tunaenda kutafuta kwingineko katika Biblia ili kupata marejeleo ya mabawa ya tai akiwabeba Israeli, na tunapata moja katika Kutoka

[Kutoka 19:3](#) Musa akapanda kwa Mungu, na BWANA akamwita kutoka mlimani ule, akisema, Utawaambia nyumba ya Yakobo, na kuwaarifu wana wa Israeli, maneno haya;

[Kutoka 19:4](#) Mmeona jinsi nilivyowatendea Wamisri, na jinsi nilivyowachukua ninyi juu ya mbawa za tai, nikawaleta ninyi kwangu mimi.

- Mara ya mwisho Israeli kukimbilia nyikani ili kuepuka hatari ilikuwa simulizi ya Kutoka, na katika simulizi hiyo Bwana aliwaleta mahali salama.
 - Bwana alielezea mchakato wa kuwasindikiza watu wake hadi Midiani kwa kuwabeba kwenye mabawa ya tai
 - Kwa hiyo mfano huo ni picha ya uwezo wa ajabu wa Bwana wa kuwalinda watu wake katika safari ya jangwani
- Hapa Mungu anatumia ishara hiyo hiyo katika muktadha unaofanana sana, kwa hiyo ni lazima tuelewe kwamba Mungu atawapa Israeli njia ya kutoroka isiyo ya kawaida
 - Mungu atawapa Israeli njia ya kupitia jangwani na kuingia mahali pa ulinzi katika jangwa
 - Angalia kwamba wanalindwa mbele ya nyoka
 - Hiyo ina maana kwamba bado wapo duniani, kwani hapo ndipo mahali pekee ambapo Shetani anaweza kuwa katika hatua hii ya historia.
 - Wako mbele ya Shetani, lakini pia wako nje ya uwezo wake kwa sababu Mungu anawalinda

- Licha ya ulinzi wa Mungu, adui anafanya kila awezalo kuwaangamiza hata wanapokimbia, na wakati fulani joka alitumia maji kuwazamisha Israeli katika mafuriko.
 - Lakini Bwana alifungua ardhi ili kumeza maji na kukausha nchi
 - Maelezo haya yanaendelea kuhusisha hadithi ya Kutoka, ambayo hutumika tu kuimarisha tafsiri yetu ya "mabawa ya tai"
 - Tunakumbuka kwamba Bwana aliwaruhusu Israeli kutembea baharini lakini akalizamisha jeshi la Farao
 - Tunapotafsiri maji, tunapaswa kuwa waangalifu kuhusu kudhani maelezo hayo ni halisi
 - Kumbuka, joka ni ishara, na kama ilivyo kwa mkia wake, mdomo wake pia ni mwendelezo wa ishara hiyo
 - Kwa hiyo maji yangeweza kuwakilisha kitu kingine, kama jeshi linaloshambulia Israeli
- Lakini tukiruhusu maji kama mto yawe nusu halisi (yaani, dhoruba ya mvua iliyoletwa na adui ili kuizamisha Israeli jangwani), basi picha inaundwa...
 - Na ili kuiunganisha pamoja, tunahitaji kuleta Maandiko mengine

[Mathayo 24:15](#) Basi hapo mtakapoliona chukizo la uharibifu, lile lililonenwa na nabii Danieli, limesimama katika patakatifu (asomaye na afahamu),
[Mathayo 24:16](#) ndipo walio katika Yudea na wakimbilie milimani;
[Mathayo 24:17](#) naye aliye juu ya dari asishuke kuvichukua vitu vilivyomo nyumbani mwake;
[Mathayo 24:18](#) wala aliye shambani asirudi nyuma kuichukua nguo yake.
[Mathayo 24:19](#) Ole wao wenye mimba na wanyonyeshao siku hizo!
[Mathayo 24:20](#) Ombeni, ili kukimbia kwenu kusiwe wakati wa baridi, wala siku ya sabato.
[Mathayo 24:21](#) Kwa kuwa wakati huo kutakuwapo dhiki kubwa, ambayo haijatokea namna yake tangu mwanzo wa ulimwengu hata sasa, wala haitakuwapo kamwe.

- Katika Hotuba (mafundisho) ya Mlima wa Mizeituni, Yesu anaelezea matukio ya Dhiki, na katika mst. 15 Anafikia katikati ya Dhiki, hatua ambayo sasa tuko nayo.
 - Anasema kwamba mtakapooni chukizo la uharibifu lililoelezwa na Danieli, ambalo linarejelea ratiba iliyotajwa katika [Danieli 9:27](#).
 - Katika mstari huo, Danieli alituambia kwamba Mpinga Kristo angechafua hekalu kwa kuweka chukizo katika mahali patakatifu.
 - Na Yesu anasema hiyo ndiyo ishara ya kuondoka Yerusalemu, kukimbilia jangwani
 - Kukimbia huko kwa Wayahudi kutoka Yerusalemu katikati ya Dhiki ni kukimbia huko huko kunakoelezwa sasa katika Ufunuo 12

- Kukimbia huko kutawahusu Wayahudi wanaoamini ushuhuda wa Yesu katika Mathayo 24, ikimaanisha kwamba wao ni Wayahudi waaminio, watakatifu.
- Watakimbia haraka sana, bila mahitaji yoyote (mfano bila vyakula), ambayo ndiyo njia hasa ambayo Israeli walikimbia wakati wa Kutoka
- Kukimbia huku kutakuwa jaribio la imani, kwani ni wale tu wanaoamini neno la Mungu ndio watakaofuata ushauri wa Yesu na kwa kufanya hivyo, wataokoa maisha yao.
- Kisha angalia katika [Mathayo 24:21](#) Yesu anasema kwamba kinachofuata mara tu baada ya hapo ni safari ya dhiki ambayo ulimwengu haujawahi kuiona
 - Ingawa majanga ya nusu ya kwanza ya Dhiki yalikuwa mabaya, si kitu ikilinganishwa na hofu ya nusu ya pili.
 - Lakini sasa tumejifunza kwamba hofu ya nusu ya pili haisababishwi na hukumu za Bwana bali na ghadhabu ya Shetani
 - Na bado Bwana anawalinda waumini kutokana na ghadhabu hiyo kwa kuwapa riziki jangwani
- Katika Agano la Kale, tuna manabii wawili wanaoelezea mpango huu wa ulinzi ambao Mungu ataufanya kwa Israeli wakati wa Dhiki
 - Kwanza, tunasoma haya katika Isaya

[Isaya 33:1](#) Ole wako uharibuye ila hukuharibiwa, utendaye hila wala hukutendwa hila! Utakapokwisha kuharibu, utaharibiwa wewe; na utakapokwisha kutenda kwa hila, wao watakutenda hila wewe.

- Sura inaanza na mjadala wa mwangamizi akiangamizwa na kuacha kuwepo
 - Na inaendelea kutoka hapo kuelezea hofu ambayo ulimwengu unapata wakati wa Dhiki Kuu
- Na kisha tunafikia maoni haya:

[Isaya 33:14](#) Wenye dhambi walio katika Sayuni wanaogopa; tetemeko limewashika wasiomcha Mungu; Ni nani kwetu sisi awezaye kukaa na moto uangamizao; ni nani kwetu sisi awezaye kukaa na moto uteketezao milele?

[Isaya 33:15](#) Ni yeye aendaye kwa haki, anenaye maneno ya adili; ni yeye anayedharau faida ipatikanayo kwa dhuluma; akung'utaye mikono yake asipokee rushwa; azibaye masikio yake asisikie habari za umwagaji wa damu; afumbaye macho yake asitazame uovu.

[Isaya 33:16](#) Huyu ndiye atakayekaa juu; majabali ni ngome yake; atapewa chakula chake; maji yake hayatakoma.

- Kutakuwa na wale wasiomcha Mungu katika Sayuni ambao wataogopa sana kile kitakachotokea katika nusu ya pili ya Dhiki

- Lakini kwa wale walio waadilifu (watakatifu), watalindwa wakiwa wakimbizi.
- Na kimbilio hilo litakuwa juu ya vilele na katikati ya mwamba usioweza kuingilika
- Kwa hiyo mahali ambapo Mungu anawatuma mabaki ya Israeli kwa ajili ya ulinzi katika nusu ya pili ya Dhiki ni mahali pa juu, juu ya miamba na pasipoweza kuingiliwa
- Kisha Mika 2 inatupa jina la mahali hapo

[Mika 2:10](#) Ondokeni, mwende zenu; maana hapa sipo mahali pa raha yenu; kwa sababu ya uchafu mtaangamizwa, naam, kwa maangamizo makubwa sana.

[Mika 2:11](#) Mtu akienda kwa roho ya uongo, akinena maneno ya uongo, akisema, Nitakutabiria habari ya mvinyo na kileo; mtu huyu atakuwa nabii wao watu hawa.

- Kama manabii wengi wadogo, Mika anawaandikia Israeli kuhusu nyakati za Dhiki
 - Na katika sehemu hii ya Sura ya 2 manabii wanawaambia Israeli kwamba wakati wa Dhiki watapokea amri ya kuinuka na kwenda.
 - Lazima waondoke kwa sababu hawapo mahali pa kupumzika, bali wapo mahali pa uharibifu na uchafu unaoumiza.
 - Lakini Bwana anasema atawakusanya mabaki ya Israeli wanapokimbia
 - Neno "mabaki" ni jinsi Biblia inavyowaelezea Wayahudi waaminio ndani ya taifa la Israeli
 - Kumekuwa na Wayahudi wanaoamini siku zote na watakuwapo siku zote, kama Paulo anavyoelezea katika Warumi 11
 - Bwana hataruhusu imani ikome ndani ya Israeli, lakini Shetani anataka kuwaangamiza Israeli wanaoamini wakati wa Dhiki
 - Hivyo kwa sababu hiyo Bwana lazima awahifadhi kwa kuwalinda

[Mika 2:12](#) Hakika nitakukusanya, Ee Yakobo, nyote pia; Bila shaka nitawakusanya waliobaki wa Israeli; Nitawaweka pamoja kama kondoo katika zizi; Kama kundi la kondoo katika malisho yao; Watafanya mvumo kwa wingi wa watu;

[Mika 2:13](#) Avunjaye amekwea juu mbele yao; Wamebomoa mahali, wkapita mpaka langoni, Wakatoka nje huko; Mfalme wao naye amepita akiwatangulia, Naye BWANA ametangulia mbele yao.

- Mika anasema mabaki haya yatakuwa pamoja kama kondoo zizini
 - Kifungu kilichotafsiriwa "kondoo zizini" ni neno la Kiebrania linalomaanisha zizi la kondoo.
 - Neno la Kiebrania la kalamu au kukunjwa ni *botzrah*
 - Na kama ilivyotokea, kuna mahali jangwani si mbali na Yerusalemu panapoitwa Botzrah, au zizi la kondoo.

- Uthibitisho wa mahali hapo unafaa kikamilifu maelezo ya Biblia ya mahali pa mwamba usioweza kuingilika na miamba mirefu
 - Kwa hiyo mahali hapa pako wapi? Pnaitwa kwa jina lingine ambalo labda umesikia...Petra
 - Petra pia ina maeneo ambapo mito ya maji inayopita kwa kasi (yenye mtiririko mkali) inaweza kuundika ghafla, na kutishia mtu yeyote anayetembea katika eneo hilo.
- Eneo hilo limejaa mito, ambayo ni makorongo yenye kina kirefu yanayotiririka chini ya pande za milima.
 - Hukabiliwa kwa urahisi na mafuriko ya ghafla kutokana na mvua kubwa, na mvua inapopita kwenye vijito, husababisha mafuriko hatari.
 - Inavyoonekana, adui analeta mafuriko ya mvua katika mojawapo ya vijito hivi, lakini Bwana anayameza kwa njia isiyo ya kawaida ili kuwaokoa Israeli.
 - Nina uhakika tukio hilo litawakumbusha kila mtu amri ya Bwana juu ya Bahari Nyekundu wakati jeshi la Farao lilipokaribia.
- Kwa hiyo kwa muhtasari, katikati ya Dhiki adui analazimishwa kutoka Mbinguni kwa ajili ya maandalizi ya matukio ya mwisho wa Dhiki.
 - Sababu ya kulazimishwa kutoka nje haijafunuliwa hadi Sura ya 13, lakini athari ya anguko lake imeelezwa katika Sura ya 12
 - Akijua kwamba ana muda mfupi, Shetani anawageuzia Wayahudi hasira yake
 - Na Mungu anajibu kwa kuwalinda mabaki ya Israeli kwa kuwaongoza kwa njia isiyo ya kawaida kutoka Yerusalemu na kuingia Petra.
 - Bwana anawaruhusu mabaki kubaki mahali hapa pasipoweza kuingiliwa kwa muda wote wa Dhiki
 - Na anakataza adui kuwadhuru mabaki ya Israeli
 - Haijalishi mambo yatakuwa mabaya kiasi gani duniani katika kipindi cha miaka 3.5 ijayo, Wayahudi waaminio wanasubiri kwa usalama
 - Wanasemekana kuwa mbele ya joka, kwa sababu wanabaki duniani na dunia ni utawala wa Shetani.
 - Lakini si Wayahudi wote waliopo mahali hapa... ni mabaki pekee yaliyo nje ya uwezo wa Shetani.

Ufunuo 12:17 Joka likamkasirikia yule mwanamke, likaenda zake lifanye vita juu ya wazawa wake waliobakia, wanaozishika amri za Mungu, na kuwa na ushuhuda wa Yesu; nalo likasimama juu ya mchanga wa bahari.

- Joka anatambua haraka kwamba hawezi kugusa mabaki yaliyohifadhiwa, kwa hiyo lazima ageuze mashambulizi yake mahali pengine.
 - Na Yohana anasema anaenda kupigana vita na watoto wengine wa "mwanamke"
 - Anamrejelea mwanamke, ambaye ni Israeli

- Na watoto wa Israeli kimantiki wangukuwa Wayahudi, kwa hiyo katika hali hii watoto hao wangukuwa Wayahudi wasioamini
- Kama Myahudi alikuwa akiamini, huyo ni sehemu ya mabaki, Mika anasema watahifadhiwa huko Petra
 - Hivyo wale walio nje ya Petra ni Wayahudi wasioamini, kumaanisha kwamba wanashikilia Sheria na mila za Kiyahudi.
 - Lakini hawajampokea Yesu kama Masihi wao
 - Hili ni kundi linaloshika amri za Mungu, ambalo ni marejeleo ya Sheria ya Musa.
- Kwa sababu Wayahudi hawa bado wanahusishwa na Mungu, wao ni shabaha ya adui na atawafuata kwa hasira yake.
 - Lakini kumbuka kwamba Yohana pia anawataja wale wanaoshikilia ushuhuda wa Yesu
 - Ni wazi kwamba hilo linarejelea waumini, na bado kama Myahudi angeamini angekuwa sehemu ya mabaki.
 - Na kama wao ni sehemu ya mabaki, watakuwa salama huko Petra
- Hivyo basi, hiyo ina maana kwamba tunaangalia makundi mawili tofauti ambayo ni watoto wa Israeli
 - Kundi la kwanza lilikuwa Wayahudi wasioamini, na kundi hili la pili ni Mataifa waaminio
 - Hawalengwi na Shetani kwa sababu ya kuwa Wayahudi (utaifa wao)
 - Wanalengwa kwa kushikilia ushuhuda wa Yesu
- Kwa hiyo katika nusu ya pili ya Dhiki, Shetani anafanya vita vya kina dhidi ya Myahudi yeyote au Mmataifa anayeamini ambaye anaweza kumkamata.
 - Watateswa, na wengi wao watauawa kama tutakavyoona baadaye
 - Vita hivi vya jumla dhidi ya Wayahudi na waumini ni mojawapo ya matokeo makubwa ya kipindi cha katikati ya Dhiki Kuu
 - Na inakuja kama matokeo ya kufukuzwa kwa Shetani kutoka Mbinguni